

Maria FILIPIAK

JAN PAWEŁ II, BENEDYKT XVI I FRANCISZEK
O PRZEMOCY

Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2014

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999
- AP 2 – Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II, Città del Vaticano 1986, ss. 479
 AP 3 – Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II, Città del Vaticano 1989, ss. 395
- IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]
 I (2005), ss. 1326 V (2008), t. 2, ss. 1099
 II (2006), t. 1, ss. 1008 V (2009), t. 1, ss. 1439
 II (2006), t. 2, ss. 1065 V (2009), t. 2, ss. 980
 III (2007), t. 1, ss. 1405 VI (2010), t. 1, ss. 1166
 III (2007), t. 2, ss. 1065 VI (2010), t. 2, ss. 1390
 IV (2008), t. 1, ss. 1280 VII (2011), t. 1, ss. 1072

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

1978

1. *Rozwój w wolności* (Przemówienie do Papieskiej Komisji „Sprawiedliwość i Pokój”, 11 XI), NP I, s. 59-62; toż: *Sviluppo nella libertà*, IGP I, s. 132-135.
2. *Apel Ojca Świętego do prezydentów Chile i Argentyny* (12 XII), NP I, s. 150; toż: *Appello del Santo Padre ai Presidenti dell'Argentina e Cile*, IGP I, s. 329-330.
3. *Miłość i zrozumienie dla przezwyciężenia nienawiści i przemocy* (Przemówienie do burmistrza i Rady Kapitołińskiej, 23 XII), NP I, s. 187-188; toż: *L'amore e la comprensione per vincere l'odio e la violenza*, IGP I, s. 404-406.
4. *Solidarność z cierpiącymi z powodu odmowy praw ludzkich* (Homilia podczas Mszy św., 24 XII), NP I, s. 192-194; toż: *Solidarietà a chi soffre per la negazione dei diritti umani*, IGP I, s. 415-418.

1979

5. *Ojciec święty przyjmuje prośbę o mediację w sporze między Argentyną a Chile* (24 I), NP II, 1, s. 52-54; toż: *Il Santo Padre accetta la domanda di mediazione tra Argentina e Chile*, IGP II, 1, s. 113-115.

6. *Mieć odwagę proroków i ewangeliczną roztropność pasterzy* (Przemówienie inauguracyjne III Konferencji Generalnej Episkopatu Ameryki Łacińskiej, 28 I), NP II, 1, s. 83-95; toż: *Audacia di Profeti e prudenza evangelica di Pastori*, IGP II, 1, s. 188-211.

7. *Módlmy się za narody, które cierpią* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 18 II), NP II, 1, s. 167-169; toż: *Pregare per la pace dei popoli che soffrono*, IGP II, 1, s. 417-419.

8. *Solidarność z ludźmi dyskryminowanymi i prześladowanymi* (Rozważanie podczas Drogi Krzyżowej, 13 IV), NP II, 1, s. 375-376; toż: *Solidarietà con chi soffre discriminazioni e persecuzioni*, IGP II, 1, s. 899-902.

9. *Wyraży ubolewania z powodu zamachu dokonanego w Rzymie* (4 V), NP II, 1, s. 448; toż: *Deplorazione per l'attentato di Roma*, IGP II, 1, s. 1045.

10. *Wspomnienie o Aldo Moro i o ofiarach przemocy* (9 V), NP II, 1, s. 466-467; toż: *Ricordo di Moro e delle vittime della violenza*, IGP II, 1, s. 1082.

11. *Braterstwo narodów opiera się na wartościach duchowych* (Przemówienie podczas Liturgii Słowa na Monte Cassino, 17 V), NP II, 1, s. 501-504; toż: *La fratellanza dei popoli si fonda sui valori spirituali*, IGP II, 1, s. 1155-1162.

12. *Zwycięstwo wiary i miłości nad nienawiścią* (Homilia podczas Mszy św., Oświęcim-Brzezinka, 7 VI), NP II, 1, s. 683-686; toż: *Vittoria della fede e dell'amore sull'odio*, IGP II, 1, s. 1482-1487.

13. *Potępienie przemocy w Irlandii* (Telegram do Królowej Wielkiej Brytanii, 28 VIII), NP II, 2, s. 93-94; toż: *Condanna delle violenze in Irlanda*, IGP II, 2, s. 189.

14. *Pokój i pojednanie* (Homilia podczas Mszy św. w Drogheda, 29 IX), NP II, 2, s. 209-215; toż: *Pace e riconciliazione*, IGP II, 2, s. 422-433.

15. *Wyrwać korzenie kłamstwa wojny* (Przemówienie do kombatanatów, 20 X), NP II, 2, s. 394-396; toż: *Sradicare la menzogna della guerra mascherata da interessi di parte*, IGP II, 2, s. 789-792.

16. *Wyraży ubolewania i stanowcze potępienie aktu terroryzmu w Turynie* (12 XII), NP II, 2, s. 667-668; toż: *Viva deplorazione e ferma condanna per l'atto terroristico a Torino*, IGP II, 2, s. 1386.

1980

17. *Prawda o człowieku jest wielką siłą działającą na rzecz pokoju* (Homilia podczas Mszy św., 1 I), NP III, 1, s. 1-3; toż: *La verità sull'uomo é forza della grande causa della pace*, IGP III, 1, s. 3-8.

18. *Kościół współczesnego świata w służbie wielkiej sprawy pokoju* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 14 I), NP III, 1, s. 56-61; toż: *La Chiesa nel mondo contemporaneo al servizio della grande causa della pace*, IGP III, 1, s. 135-147.

19. *Chrześcijanin opowiada się przeciwko przemocy* (Przemówienie do członków Fundacji „Luciano Re Cecconi”, 28 I), NP III, 1, s. 86-87; toż: *Soprattutto il cristiano é contro la violenza*, IGP III, 1, s. 210-212.

20. *Włochy zroszone krwią* (Wspomnienie o profesorze Bachelecie, 13 II), NP III, 1, s. 155-156; toż: *Dolore per l'Italia insanguinata*, IGP III, 1, s. 387.

21. *Bronimy wartości moralnych, które są zaprzeczeniem przemocy* (Przemówienie do Komitetu i Rzymskiej Rady Prowincjalnej, 16 II), NP III, 1, s. 160-161; toż: *Difendiamo i valori morali negati dalla violenza*, IGP III, 1, s. 397-399.

22. *Ofiarujemy Chrystusowi śmierć naszego brata* (Homilia podczas Mszy św. pogrzebowej Vittoria Bacheleta, Prezesa Włoskiej Akcji Katolickiej, zamordowanego w zamachu terrorystycznym, 23 II), NP III, 1, s. 197-199; toż: *Offeriamo a Cristo la morte del nostro fratello*, IGP III, 1, s. 477-481.

23. *Modlitwa Ojca Świętego w intencji zakładników w Bogocie* (5 III), NP III, 1, s. 219; toż: *La preghiera per gli ostaggi di Bogota*, IGP III, 1, s. 525-526.

24. *Odpowiadamy na gwałt modlitwą i miłością* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 III), NP III, 1, s. 233-234; toż: *Rispondiamo alla violenza con la preghiera, con l'amore*, IGP III, 1, s. 558-562.

25. *Słowa kondolencji z powodu tragicznej śmierci arcybiskupa Oscara Romero* (25 III), NP III, 1, s. 301-302; toż: *Il cordoglio per la tragica morte dell'arcivescovo Oscar Romero*, IGP III, 1, s. 734.

26. *Wezwanie do modlitwy za Monsignora Oscara Romero* (Wezwanie do modlitwy z powodu zabójstwa arcybiskupa z San Salvador, 26 III), NP III, 1, s. 305-306; toż: *Invito a pregare per monsignor Oscar Romero*, IGP III, 1, s. 747-748.

27. *Usilna prośba do Boga o pokój w Salvadorze* (2 IV), NP III, 1, s. 466-468; toż: *Gli uomini hanno diritto alla pace e alla sicurezza*, IGP III, 1, s. 1104-1108.

28. *Nowy apel w sprawie pewnych osób uprowadzonych* (28 V), NP III, 1, s. 657; toż: *Nuovo appello per alcune persone rapite*, IGP III, 1, s. 1500.

29. *Głód sprawiedliwości nie musi być źródłem nienawiści* (Przemówienie do robotników, Saint-Denis, 31 V), NP III, 1, s. 688-693; toż: *L'uomo esprime nel lavoro la sua vocazione all'amore e alla giustizia*, IGP III, 1, s. 1562-1572.

30. *Ku pomocy cierpiącym braciom* (Orędzie do narodu Stanów Zjednoczonych, 2 VI), NP III, 1, s. 746-747; toż: *In favore dei fratelli che soffrono*, IGP III, 1, s. 1675-1676.

31. *„Błogosławieni ubodzy duchem...”* (Przemówienie podczas odwiedzin w Faveli, Rio de Janeiro, 2 VII), NP III, 2, s. 12-16; toż: *La Chiesa dei poveri con Cristo proclama le beatitudini*, IGP III, 2, s. 24-31.

32. *Apel o uwolnienie Barbary Piattelli* (13 VII), NP III, 2, s. 141; toż: *Appello per la liberazione di Barbara Piattelli*, IGP III, 2, s. 261.

33. *Telegram z wyrazami współczucia z powodu żałoby, jaka dotknęła Italię* (6 VIII), NP III, 2, s. 189; toż: *Telegrammi di partecipazione al lutto che ha colpito l'Italia*, IGP III, 2, s. 334.

34. *Dramat narkomanii* (Homilia podczas Mszy św., Castel Gandolfo, 9 VIII), NP III, 2, s. 195-197; toż: *Per vincere la droga è necessaria la solidarietà*, IGP III, 2, s. 346-351.

35. *Ateizm – dramatem naszego czasu* (Przemówienie do uczestników Kongresu „Ewangelizacja a ateizm”, 10 X), NP III, 2, s. 450-454; toż: *Il dramma spirituale del nostro tempo*, IGP III, 2, s. 825-834.

36. *Rok działalności Stolicy Apostolskiej* (Przemówienie do Kolegium Kardynałów, 22 XII), NP III, 2, s. 873-887 (zwł. s. 880-882); toż: *Il cammino della Chiesa tra gli uomini per la costruzione di un mondo più giusto*, IGP III, 2, s. 1755-1779.

1981

37. *Wyrazy bólu i współczucia z powodu zabójstwa generała Galvaligi* (1 I), NP IV, 1, s. 6; toż: *Dolore e deplorazione per l'assassinio del Generale Galvaligi*, IGP IV, 1, s. 14.

38. *Modlitwa Papieża o uwolnienie sędziego d'Urso* (11 I), NP IV, 1, s. 22; toż: *La preghiera del Papa per la liberazione del magistrato d'Urso*, IGP IV, 1, s. 45-46.

39. *Głębokie zadowolenie Papieża z uwolnienia zakładników amerykańskich* (Słowo po audiencji generalnej, 21 I), NP IV, 1, s. 65; toż: *Viva soddisfazione del Papa per la liberazione degli ostaggi americani*, IGP IV, 1, s. 131.

40. *Apel w sprawie Francesca Coppola* (25 I), NP IV, 1, s. 82; toż: *Appello per Francesco Coppola*, IGP IV, 1, s. 166.

41. *Kościół czuje się powołany do udzielania pomocy uchodźcom* (Przemówienie podczas wizyty w obozie dla uchodźców, Morong (Filipiny), 21 II), NP IV, 1, s. 217-218; toż: *L'assistenza ai profughi parte integrante della missione della Chiesa*, IGP IV, 1, s. 445-448.

42. *Pamięć o przeszłości oznacza zaangażowanie w przyszłość* (Przemówienie przy pomniku pokoju, Hiroszima, 25 II), NP IV, 1, s. 260-263; toż: *Ricordare il passato é impegnarsi per il futuro*, IGP IV, 1, s. 532-537.

43. *Jesteście żywym wołaniem o pokój* (Przemówienie do ofiar bomby atomowej w Nagasaki, 26 II), NP IV, 1, s. 280-281; toż: *Voi siete un vivente e costante appello alla pace*, IGP IV, 1, s. 571-572.

44. *Wyrazy współczucia dla ofiar bombardowania w Sydonie* (20 IV), NP IV, 1, s. 471; toż: *Dolore per le vittime del bombardamento di Sidone*, IGP IV, 1, s. 985.

45. *Apel w sprawie ofiar uprowadzeń* (22 IV), NP IV, 1, s. 477; toż: *Appello per le vittime di rapimenti*, IGP IV, 1, s. 997.

46. *Wezwanie do modlitwy w intencji Filipin, Irlandii Północnej i Libanu* (22 IV), NP IV, 1, s. 478; toż: *Invito a pregare per le Filippine, Irlanda del Nord e Libano*, IGP IV, 1, s. 998-999.

47. *Zamach na życie Ojca Świętego dokonany na placu św. Piotra 13 maja 1981, godz. 17:19*, NP IV, 1, s. 565.

48. *Modlę się za brata, który mnie zranił* (17 V), NP IV, 1, s. 583; toż: *„Prego per il fratello che mi ha colpito, al quale ho sinceramente perdonato”*, IGP IV, 1, s. 1210.

49. *Niepokój o los asesora Ciro Cirillo* (12 VII), NP IV, 2, s. 7; toż: *L'ansia per la sorte dell'assessore Ciro Cirillo*, IGP IV, 2, s. 18.

50. *Nie możemy zapomnieć* (Przemówienie z okazji 42. rocznicy wybuchu II wojny światowej, 30 VIII), NP IV, 2, s. 52-54; toż: *Vigorosa difesa della pace*, IGP IV, 2, s. 116-119.

51. *Telegram Kardynała Sekretarza Stanu po zamachu w Wiedniu* (31 VIII), NP IV, 2, s. 55-56; toż: *Il telegramma del Cardinale Segretario di Stato per l'attentato di Vienna*, IGP IV, 2, s. 123.

52. *Telegram z wyrazami współczucia po tragicznej śmierci prezydenta Sadata* (7 X), NP IV, 2, s. 150; toż: *Il cordoglio per la tragica morte del presidente Sadat*, IGP IV, 2, s. 364.

53. *Apel w sprawie zatrzymanych* (1 XI), NP IV, 2, s. 226; toż: *Accorato appello in favore di sequestrati*, IGP IV, 2, s. 527.

54. *Sila i powaga władzy wyraża się w dialogu, nie w przemocy* (Apel w sprawie Polski, 16 XII), NP IV, 2, s. 501-502; toż: *Non è impossibile tornare sulla strada del rinnovamento*, IGP IV, 2, s. 1146-1147.

1982

55. *Aby wasza działalność przyniosła Afryce pokój* (Przemówienie do prezydenta Gabonu, Libreville, 17 II), NP V, 1, s. 238-239; toż: *Possa la vostra azione portare la pace all'Africa*, IGP V, 1, s. 567-572.

56. *Apel o uwolnienie dziewczynki Marzii Savio* (28 II), NP V, 1, s. 308-309; toż: *Appello per la liberazione della piccola Marzia Savio*, IGP V, 1, s. 731.

57. *Apel [...] o uwolnienie dwóch mężczyzn bezprawnie uwięzionych* (14 III), NP V, 1, s. 374; toż: *Appello del Santo Padre per la liberazione di due sequestrati*, IGP V, 1, s. 863.

58. *Posłuchajmy słów ofiar: niech zwycięża miłość, nie nienawiść* (Przy grobowcu w Fosse Ardeatine, 21 III), NP V, 1, s. 426-427; toż: *Ascoltiamo le parole delle vittime: vinca l'amore, non l'odio*, IGP V, 1, s. 957-958.

59. *Co możemy zrobić, aby zapobiec użyciu siły?* (Rozważanie przed modlitwą „Regina coeli”, 18 IV), NP V, 1, s. 552-553; toż: *Dove la pace è in pericolo prevalgano ragione e saggezza*, IGP V, 1, s. 1240-1241.

60. *Krew Abła woła do ciebie z tej ziemi* (Dworzec kolejowy w Bolonii, 18 IV), NP V, 1, s. 562-563; toż: *La società nuova e migliore non si può costruire sull'odio*, IGP V, 1, s. 1260-1261.

61. *Audjencja dla obydwu delegacji* (Mediacja Papieska między Argentyną a Chile w sporze o strefę południową, 23 IV), NP V, 1, s. 581-586; toż: *Udienza alle due delegazioni*, IGP V, 1, s. 1296-1304.

62. *Wzywam wszystkich katolików do modlitwy o odnalezienie drogi porozumienia pomiędzy Argentyną i Wielką Brytanią* (Rozważanie przed modlitwą „Regina coeli”, 25 IV), NP V, 1, s. 590-592; toż: *Preghiamo per la soluzione pacifica del conflitto tra Argentina e Gran Bretagna*, IGP V, 1, s. 1314-1318.

63. *Pelen troski apel o pokój między Argentyną i Wielką Brytanią* (Rozważanie przed modlitwą „Regina coeli”, 2 V), NP V, 1, s. 625; toż: *Accorato appello per la pace tra Argentina e Gran Bretagna*, IGP V, 2, s. 1389-1390.

64. *Życzenia dobrego wyniku misji sekretarza ONZ* (W sprawie konfliktu między Anglią i Argentyną, 5 V), NP V, 1, s. 638; toż: *Auspici per il successo della missione del Segretario dell'ONU*, IGP V, 2, s. 1417.

65. *Uczyńcie wyłom w murze nienawiści* (Przemówienie do młodzieży z włoskiej Akcji Katolickiej, 8 V), ORpol. 3(1982) nr 5, s. 31; toż: *Protagonisti del futuro della storia costruttori del mondo nuovo*, IGP V, 2, s. 1454-1459.

66. *Działanie dla dobra wspólnego nadaje sens władzy* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 V), ORpol. 3(1982) nr 5, s. 10; toż: *Preparate vie sempre più umane per risolvere le controversie internazionali*, IGP V, 2, s. 1625-1632.

67. *Pelen troski apel o pokój* (Dwie depeze wysłane do rządów Argentyny i Wielkiej Brytanii, 22 V), NP V, 1, s. 779-780; toż: *Accorato appello per la pace*, IGP V, 2, s. 1801-1802.

68. *Zapowiedź podróży do Argentyny* (Audjencja generalna, 26 V), NP V, 1, s. 807-814; toż: *Lettera ai fedeli dell'Argentina*, IGP V, 2, s. 1863-1866.

69. *Wkład Ameryki do sprawy światowego pokoju* (Do prezydenta Reagana, 7 VI), NP V, 2, s. 28-30; toż: *Il contributo dell'America alla causa della pace mondiale*, IGP V, 2, s. 2121-2129.

70. *Rozbrojenie* (Orędzie do uczestników Sesji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, poświęconej sprawie rozbrojenia, 7 VI), ORpol. 3(1982) nr 6, s. 25; toż: *Il negoziato rimane l'unica soluzione realistica di fronte alla continua minaccia della guerra*, IGP V, 2, s. 2131-2143.

71. *Apel o pokój w Libanie* (Na zakończenie audiencji, 9 VI), NP V, 2, s. 48; toż: *Appello per la pace nel Libano*, IGP V, 2, s. 2164.

72. *Apel o zakończenie tragicznego konfliktu w Libanie* (Audiencja generalna, 16 VI), NP V, 2, s. 109; toż: *Rinnovato appello per la pace nel Libano*, IGP V, 2, s. 2349.

73. *Msza św. w intencji pokoju w Libanie* (29 VI), NP V, 2, s. 158-159; toż: *Dio conceda consolazione e pace al Libano e a tutti i popoli del Medio Oriente*, IGP V, 2, s. 2446-2447.

74. *Apel w sprawie Emanuela Orlandi* (3 VII, 10 VII, 17 VII, 21 VII, 28 VII, 28 VIII), ORpol. 4(1983) nr 7-8, s. 25.

75. *Apel w sprawie Libanu* (7 VII), NP V, 2, s. 186; toż: *Appello per il Libano*, IGP V, 3, s. 42.

76. *Do uczestników kursu szkoleniowego NATO* (12 VII), NP V, 2, s. 197-198; toż: *Ai corsisti della NATO*, IGP V, 3, s. 65-66.

77. *Dobro – zło* (Homilia podczas Mszy św., Rimini, 29 VIII), NP V, 2, s. 322-325; toż: *Vivere un cristianesimo maturo non comporta una fuga dal mondo*, IGP V, 3, s. 339-346.

78. *Ból i potępienie okrutnej zbrodni* (4 IX), NP V, 2, s. 335; toż: *Dolore e condanna per l'effettato delitto*, IGP V, 3, s. 370.

79. *Wyrazy współczucia z powodu zabójstwa prezydenta-elekta w Libanie* (15 IX), NP V, 2, s. 377-378; toż: *Cordoglio per l'assassinio del Presidente eletto del Libano*, IGP V, 3, s. 457.

80. *Po zamachu na Bechira Dżemajela* (15 IX), NP V, 2, s. 383-385; toż: *Auspici di una pace equa in Medio Oriente nel pieno rispetto dei diritti di tutti i popoli*, IGP V, 3, s. 470-472.

81. *Telegram [...] do kardynała Ugo Poletti – wikariusza Rzymu – po zamachu na główną synagogę Rzymu* (9 X), ORpol. 3(1982) nr 10, s. 20; toż: *Dolore e costernazione per l'attentato alla Sinagoga di Roma*, IGP V, 2, s. 752.

82. *Wezwanie do modlitwy w intencji arcybiskupa z Lubango w Angoli zaginionego, może porwanego, od kilkunastu dni* (31 X), NP V, 2, s. 634; toż: *Invito a pregare per l'Arcivescovo di Lubango in Angola scomparso, forse rapito, da alcuni giorni*, IGP V, 3, s. 997.

83. *Ból z powodu ofiar w Irlandii* (Telegram kardynała Sekretarza Stanu, 9 XII), NP V, 2, s. 918; toż: *Il dolore per le vittime in Irlanda*, IGP V, 3, s. 1565.

1983

84. *Przybywam, by dzielić z narodami ich ból* (Przemówienie na lotnisku, San José, 2 III), NP VI, 1, s. 245-247; toż: *Vengo a condividere il dolore dei popoli e per comprenderli più da vicino*, IGP VI, 1, s. 523-525.

85. *Ludziom i ludom Ameryki Środkowej pragnęłam dać świadectwo miłości i solidarności Kościoła* (Audienca generalna, 16 III), NP VI, 1, s. 344-346; toż: *Ho testimoniato in America Centrale l'amore e la solidarietà della Chiesa*, IGP VI, 1, s. 715-723.
86. *Kościół wobec problemów ludzkiej pracy* (Przemówienie do robotników, 19 III), NP VI, 1, s. 355-360; toż: *Il lavoro associa gli uomini all'opera del Creatore*, IGP VI, 1, s. 745-753.
87. *Apel w sprawie Czechosłowaków i Portugalczyków wprowadzonych w Angoli* (17 IV), NP VI, 1, s. 468; toż: *Appello per cecoslovacchi e portoghesi rapiti in Angola*, IGP VI, 1, s. 989.
88. *Ubolewanie z powodu rzezi w Bejrucie* (Dwa telegramy Sekretarza Stanu, 18 IV), NP VI, 1, s. 471; toż: *Il dolore per la strage di Beirut*, IGP VI, 1, s. 995.
89. *Modlitwa w intencji udęconego Libanu* (20 IV), NP VI, 1, s. 478-479; toż: *La preghiera per il Libano*, IGP VI, 1, s. 1017.
90. *Udział w niepokoju rodziny Orlandi* (3 VII), NP VI, 2, s. 9; toż: *La partecipazione alle ansie della famiglia Orlandi*, IGP VI, 2, s. 19.
91. *Modlitwa w intencji dziewczynki Emanuela* (10 VII), NP VI, 2, s. 30; toż: *La preghiera per la giovane Emanuela*, IGP VI, 2, s. 64.
92. *Dziś modlimy się za wszystkich, którzy gdziekolwiek i w jakikolwiek sposób są prześladowani* (Przemówienie po procesji światła, 14 VIII), NP VI, 2, s. 84-88; toż: *Funzione decisiva e insostituibile del ministero della riconciliazione*, IGP VI, 2, s. 214-217.
93. *W sprawie Emanuela Orlandi* (28 VIII), NP VI, 2, s. 139; toż: *Invito a pregare per Emanuela e Mirella*, IGP VI, 2, s. 317.
94. *Dla wszystkich Libańczyków jest czas pojednania* (31 VIII), NP VI, 2, s. 144; toż: *Per tutti i libanesi è tempo di riconciliazione*, IGP VI, 2, s. 332.
95. *Potępienie oraz wyrazy współczucia z powodu masakry chrześcijan w Bmariam w Libanie* (3 IX), NP VI, 2, s. 154-155; toż: *Condanna e dolore per il massacro di Bmariam nel Libano*, IGP VI, 2, s. 349.
96. *Wezwanie do modlitwy za Liban* (4 IX), NP VI, 2, s. 163; toż: *Invito a pregare per il Libano*, IGP VI, 2, s. 369.
97. *Modlitwa w intencji ofiar każdej wojny i wszelkiej przemocy* (13 IX), NP VI, 2, s. 242; toż: *Preghiera per le vittime di ogni guerra e di ogni violenza*, IGP VI, 2, s. 540.
98. *Niedorzeczna walka naraża na szwank egzystencję narodu libańskiego* (Wezwanie do rozejmu i układów, 14 IX), NP VI, 2, s. 247; toż: *L'irragionevole lotta compromette l'esistenza della nazione libanese*, IGP VI, 2, s. 557.
99. *Ból z powodu zamachu w Rangoon* (10 X), NP VI, 2, s. 333-334; toż: *Dolore ed esecrazione per l'attentato di Rangoon*, IGP VI, 2, s. 739.
100. *Porozumienie narodowe jest możliwe w wolnym i zjednoczonym Libanie* (Audienca dla grupy Libańczyków, 13 X), NP VI, 2, s. 344-346; toż: *L'intesa nazionale è possibile in un Libano libero ed unito*, IGP VI, 2, s. 759-764.
101. *Modlitwa w intencji małej Heleny Luisi* (19 X), NP VI, 2, 372-374; toż: *Accorata preghiera per la piccola Elena Luisi*, IGP VI, 2, s. 823-824.
102. *Ból z powodu dwóch zamachów terrorystycznych dokonanych w Libanie* (23 X), NP VI, 2, s. 386; toż: *Messaggi di cordoglio per la strage in Libano*, IGP VI, 2, s. 857.
103. *Kościół w Gwatemali zapłacił przemocy ciężki haracz* (Przemówienie do biskupów, 5 XI), NP VI, 2, s. 447-452; toż: *La Chiesa in Guatemala ha pagato con il sangue e con l'oppressione un gravissimo tributo alla violenza*, IGP VI, 2, s. 985-993.

104. *Zmartwienie z powodu przejawów przemocy* (13 XI), NP VI, 2, s. 489; toż: *Dolore per i paesi sconvolti dalla violenza*, IGP VI, 2, s. 1078.
105. *Nowe wezwanie do modlitwy w intencji Libanu* (23 XI), NP VI, 2, s. 535; toż: *Nuovo appello alla preghiera per il Libano*, IGP VI, 2, s. 1162-1163.
106. *Oby ustały bombardowania i zapewnione zostały pomoce* (Modlitwa o pokój w Libanie, 30 XI), NP VI, 2, s. 561; toż: *Cessino i bombardamenti, siano assicurati i soccorsi*, IGP VI, 2, s. 1216.
107. *Ojciec Święty zachęca Sycylińczyków do zwyciężania przemocy miłością* (Przemówienie do pielgrzymów z Sycylii, 12 XII), NP VI, 2, s. 623-627; toż: *Il Santo Padre esorta i siciliani a sconfiggere con l'amore la violenza*, IGP VI, 2, s. 1336-1339.
108. *Kondolencje z powodu cynicznego i brutalnego zamachu w Londynie* (18 XII), NP VI, 2, s. 648; toż: *Il cordoglio per il cinico e brutale attentato a Londra*, IGP VI, 2, s. 1382.

1984

109. *Apel o uwolnienie osób pozostających w rękach porywaczy* (4 I), NP VII, 1, s. 10; toż: *Appello per la liberazione delle persone nelle mani dei rapitori*, IGP VII, 1, s. 21.
110. *Do członków Komisji Badania i Zwalczania Narkomanii* (19 I), ORpol. 5(1984) nr 3, s. 10, 21; toż: *Esortazione a rafforzare la famiglia per combattere la droga*, IGP VII, 1, s. 114-116.
111. *Pokój w Libanie i w krajach dręczonych przez krwawe wojny lub prześladowanie religijne* (Apel w czasie liturgii bizantyjskiej, 5 II), NP VII, 1, s. 114-117; toż: *Pace in Libano e nei paesi tormentati da guerre sanguinose o dalla persecuzione religiosa*, IGP VII, 1, s. 239-244.
112. *Nowy apel o pokój w Libanie* (5 II), NP VII, 1, s. 119; toż: *Nuovo appello per la pace nel Libano*, IGP VII, 1, s. 248.
113. *Pożądany dla Salwadoru koniec okropności wojny* (Przemówienie do biskupów Salwadoru, 24 II), NP VII, 1, s. 222-226; toż: *Auspicata per El Salvador la fine degli orrori della guerra*, IGP VII, 1, s. 484-495.
114. *Jest obowiązkiem wyeliminować rasizm z naszej epoki* (Odezwa na Międzynarodowy Dzień Walki z Rasizmem, 21 III), NP VII, 1, s. 341; toż: „*È un dovere eliminare il razzismo dalla nostra epoca*”, IGP VII, 1, s. 729.
115. „*Pokój między Iranem i Irakiem. Nie – wobec użycia broni chemicznej*” (Przemówienie podczas audiencji generalnej, 28 III), NP VII, 1, s. 399; toż: „*Pace tra Iran e Iraq. No all'uso delle armi chimiche*”, IGP VII, 1, s. 863-864.
116. *Apel w sprawie chłopca Wincentego Diano* (29 VII), NP VII, 2, s. 64; toż: *Appello per il piccolo Vincenzo Diano*, IGP VII, 2, s. 137.
117. *Instrukcja Kongregacji Nauki Wiary o niektórych aspektach „teologii wyzwolenia”* (6 VIII), Rzym 1985, p. VIII.
118. *Problem uchodźców* (Orędzie na Światowy Dzień Emigranta przesłane w imieniu Papieża przez Kardynała Sekretarza Stanu na ręce Przewodniczącego Papieskiej Komisji Duszpasterstwa Migracji i Turystyki, 30 VIII), ORpol. 5(1984) nr 8, s. 28; toż: „*È ancora grave il dramma dei rifugiati e dei clandestini*”, IGP VII, 2, s. 295-299.

119. „*Bądźcie siłą moralną, która zwycięża przemoc, ucisk i zemstę*” (Przemówienie do młodzieży, 7 X), NP VII, 2, s. 402-406; toż: „*Siate la forza morale che sconfigge la prepotenza, l’oppressione, la vendetta*”, IGP VII, 2, s. 818-825.

120. *Kondolencje z powodu tragicznej śmierci Indiry Gandhi* (31 X), NP VII, 2, s. 531; toż: *Cordoglio per la tragica morte di Indira Gandhi*, IGP VII, 2, s. 1068.

121. *Wobec nienawiści, która zabija uczucia pokoju, godności, roztropności* (Z okazji audiencji generalnej, 31 X), NP VII, 2, s. 537; toż: *Di fronte all’odio che uccide, sentimenti di pace, dignità e saggezza*, IGP VII, 2, s. 1079.

122. *Solidarność z tymi, którzy cierpią z powodu niesprawiedliwości* (Przemówienie podczas audiencji dla uczestników sesji plenarnej Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax”, 30 XI), ORpol. 5(1984) nr 11-12, s. 25; toż: *La Chiesa non deve essere né apparire complice di situazioni di ingiustizia*, IGP VII, 2, s. 1333-1339.

123. *Sprawiedliwość i dialog jako odpowiedź na przemoc* (Akredytacja nowego ambasadora Peru, 13 XII), NP VII, 2, s. 768-769; toż: *La giustizia e il dialogo come risposta alla violenza*, IGP VII, 2, s. 1582-1584.

124. „*Niech Italia przeciwstawi się z pełną godności stanowczością niecnemu czynowi*” (Ból, oburzenie i solidarność z ofiarami napadu na pociąg Neapol – Mediolan, 24 XII), NP VII, 2, s. 807; toż: „*L’Italia reagisca con dignitosa fermezza contro l’ignobile gesto*”, IGP VII, 2, s. 1654.

1985

125. „*W Etiopii są zagrożone: życie, godność i solidarność ludzka*” (W czasie audiencji generalnej, 9 I), NP VIII, 1, s. 26; toż: „*In Etiopia sono in gioco la vita, la dignità, la solidarietà umana*”, IGP VIII, 1, s. 43.

126. „*Przemoc wobec misjonarzy ujawnia zaślepienie, jałowość, obcość w człowieku*” (Audiencja generalna, 9 I), NP VIII, 1, s. 26-27; toż: „*La violenza contro i missionari manifesta cecità, sterilità, estraneità all’uomo*”, IGP VIII, 1, s. 44-45.

127. *Solidarność, tożsamość, wiara* (Spotkanie z indiańską ludnością rolniczą, 3 II), NP VIII, 1, s. 206-211; toż: *L’umanesimo cristiano seme fecondo nella terra e nel cuore dei Campesinos*, IGP VIII, 1, s. 372-380.

128. *Pokój rodzi się ze sprawiedliwości* (Przemówienie podczas spotkania z wiernymi, Ayacucho, 3 II), NP VIII, 1, s. 211-216; toż: „*Vi supplico in nome di Dio: convertitevi alla causa della pace*”, IGP VIII, 1, s. 381-389.

129. *Wyrazy współczucia z powodu zamachu w Bejrucie* (8 III), NP VIII, 1, s. 333; toż: *Dolore ed esecrazione per la strage a Beyrouth*, IGP VIII, 1, 615.

130. „*Nadzieja Libanu w wartościach, które łączą*” (Przemówienie do delegacji parlamentarzystów libańskich, 29 III), NP VIII, 1, s. 442-444; toż: „*La speranza del Libano è nei valori che uniscono*”, IGP VIII, 1, s. 852-854.

131. *Zachęta do modlitwy za włoskiego misjonarza zabitego na Filipinach* (17 IV), NP VIII, 1, s. 537; toż: *Il ricordo e la preghiera per il missionario italiano ucciso nelle Filippine*, IGP VIII, 1, s. 1066.

132. *Skrwawiony Liban oczekuje końca swych cierpień* (Orędzie do Sekretarza ONZ, 7 V), NP VIII, 1, s. 617-618; toż: *Il Libano insanguinato attende la fine delle sue sofferenze*, IGP VIII, 1, s. 1209-1211.

133. *Nie przeciwko ludziom, lecz przeciw niesprawiedliwości* (Homilia podczas Mszy św., Esch-Alzette, 15 V), ORpol. 6(1985) nr nadzwyczajny, s. 22-23; toż: *Contro l'ingiustizia una vera solidarietà*, IGP VIII, 1, s. 1379-1386.
134. *Zmartwienie i dezaprobata wobec ofiar w Brukseli* (30 V), NP VIII, 1, s. 868; toż: *Dolore e condanna per le vittime di Bruxelles*, VIII, 1, s. 1677-1678.
135. *Apel w sprawie uprowadzonych misjonarzy* (17 VII), NP VIII, 2, s. 60-61; toż: *Appello per i missionari rapiti*, IGP VIII, 2, s. 142.
136. *Postanie Ojca Świętego „Nie” dla gwałtu, „tak” dla miłości* (Na zakończenie Narodowego Brazylijskiego Kongresu Eucharystycznego w Aparecidzie, 21 VII), NP VIII, 2, s. 65-67; toż: *Il messaggio del Santo Padre: „No alla violenza, si all'amore”*, IGP VIII, 2, s. 151-154.
137. *Ból i potępienie morderstwa dokonanego na ojcu Raminie* (28 VII), NP VIII, 2, s. 76-77; toż: *Dolore ed esecrazione per l'uccisione di P. Ramin*, IGP VIII, 2, s. 174.
138. *Ból z powodu aktów ślepej przemocy wobec misjonarzy* (31 VII), NP VIII, 2, s. 82-83; toż: *Dolore per gli atti cieca violenza contro i missionari*, IGP VIII, 2, s. 186.
139. *Mysząc o ofiarach krwawych starć w Afryce Południowej* (Jaunde, 11 VIII), NP VIII, 2, s. 152; toż: *„Mettere fine, senza tardare, ad ogni indegna discriminazione dell'uomo”*, IGP VIII, 2, s. 310-311.
140. *Co czynimy dla dobra braci i siostr z Afryki?* (Przemówienie podczas spotkania z prezydentem i korpusem dyplomatycznym, Yaounde, 12 VIII), NP VIII, 2, s. 165-171; toż: *La discriminazione razziale praticata in Africa solleva l'indignazione del mondo e della Chiesa*, IGP VIII, 2, s. 336-346.
141. *Współodpowiedzialność, solidarność, pokój* (Przemówienie w ośrodku ONZ, Nairobi, 18 VIII), ORpol. 6(1985) nr nadzwyczajny, s. 12-13; toż: *I programmi ambientali per assicurare cibo e alloggio modi concreti di promuovere la pace*, IGP VIII, 2, s. 477-484.
142. *Kto miłuje pokój, niech pomaga Libanowi* (21 VIII), NP VIII, 2, s. 265-266; toż: *Chi ama pace aiuti il Libano*, IGP VIII, 2, s. 522-523.
143. *Potępienie przemocy w Angoli* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 1 IX), NP VIII, 2, s. 283-284; toż: *Condanna della violenza in Angola*, IGP VIII, 2, s. 551.
144. *W imię Chrystusa odrzućcie przemoc by bardziej budować sprawiedliwe społeczeństwo* (Orędzie do młodzieży argentyńskiej, 7 IX), NP VIII, 2, s. 307-309; toż: *In nome di Cristo rifiutate la violenza per costruire una società più giusta*, IGP VIII, 2, s. 596-599.
145. *Niech ustanie wojna między Iranem i Irakiem* (25 IX), NP VIII, 2, s. 394; toż: *Cessi la guerra tra Iran e Iraq*, IGP VIII, 2, s. 770.
146. *Apel w sprawie uprowadzonych w Salvadorze* (29 IX), NP VIII, 2, s. 412-413; toż: *Appello per le persone rapite nel Salvador*, IGP VIII, 2, s. 806.
147. *Modlitwa i apel Jana Pawła II* (9 X), NP VIII, 2, s. 463; toż: *La preghiera e l'appello di Giovanni Paolo II*, IGP VIII, 2, s. 908.
148. *Narkomania i przemoc: dwa zła, które trzeba przezwyciężyć* (Przemówienie na spotkaniu z mieszkańcami Cagliari, 19 X), NP VIII, 2, s. 539-541; toż: *La droga e la violenza: due mali da sconfiggere*, IGP VIII, 2, s. 1046-1048.
149. *Niepokój i poruszenie z powodu egzekucji Beniamina Moloise* (Apel w sprawie wszystkich ofiar dyskryminacji rasowej, 20 X), NP VIII, 2, s. 548; toż: *Angoscia e commozione per l'esecuzione di Benjamin Moloise*, IGP VIII, 2, s. 1062.

150. *Dezaprobata zabójstwa dwóch misjonarzy* (4 XI), NP VIII, 2, s. 624; toż: *Dolore e condanna per l'uccisione di due missionari*, IGP VIII, 2, s. 1210.

151. *Okrutna przemoc niegodna człowieczeństwa* (Konsternacja i ból wobec zbrodniczego czynu w La Valletta, 27 XI), NP VIII, 2, s. 712-713; toż: „*Atroci violenze, indegne dell'umanità*”, IGP VIII, 2, s. 1387.

152. *Głęboki ból z powodu zamachu na lotnisku Fiumicino* (27 XII), NP VIII, 2, s. 829; toż: *Profondo dolore per l'inqualificabile crimine di Fiumicino*, IGP VIII, 2, s. 1617.

1986

153. *Uchodźcy oraz ofiary gwałtu dopraszają się solidarności, żeby móc powrócić do życia* (Akredytacja nowego ambasadora Tajlandii, 9 I), NP IX, 1, s. 26-27; toż: *I rifugiati e le vittime della violenza chiedono solidarietà per tornare a vivere*, IGP IX, 1, s. 45-47.

154. *Pokój nie jest możliwy bez międzynarodowej solidarności i sprawiedliwości* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 11 I), NP IX, 1, s. 32-42 (zwł. p. 10); toż: *All'internazionalismo dell'odio e della violenza oppore l'internazionalismo della volontà di pace*, IGP IX, 1, s. 60-90.

155. *Zwyciężajcie nienawiść miłością, nieprawdę prawdą, przemoc cierpieniem* (Przemówienie w Raj Ghat (Indie), 1 II), NP IX, 1, s. 127-129; toż: „*Vi annuncio l'amore di Dio*”, IGP IX, 1, s. 244-245.

156. *Telegram kondolencyjny po śmierci Olofa Palme* (1 III), NP IX, 1, s. 283; toż: *Una manifestazione di insensata violenza*, IGP IX, 1, s. 561.

157. *Kongregacja Nauki Wiary Instrukcja Kongregacji Nauki Wiary o chrześcijańskiej wolności i wyzwoleniu* (22 III), Rzym 1986.

158. *Kościół wspiera pokojowe rozwiązania dramatycznej kwestii apartheidu* (Akredytacja ambasadora Ghany, 24 III), NP IX, 1, s. 427-428; toż: *La Chiesa incoraggia soluzioni non violente per il drammatico problema dell'„apartheid”*, IGP IX, 1, s. 849-851.

159. *Sprawiedliwy i trwały układ społeczny dla suwerennego i niezależnego Libanu* (Nowy apel w sprawie Libanu, 2 IV), NP IX, 1, s. 457-458; toż: *Una giusta e stabile intesa sociale per un Libano sovrano e indipendente*, IGP IX, 1, s. 909-910.

160. *Opatrzność Boża a obecność zła i cierpienia w świecie* (Audiencja generalna, 4 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 5; toż: *La Divina Provvidenza e la presenza del male e della sofferenza nel mondo*, IGP IX, 1, s. 1758-1767.

161. *Opatrzność Boża przewycięża zło w Chrystusie Odkupicielu* (Audiencja generalna, 11 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 5-6; toż: *La Divina Provvidenza supera il male in Gesù Redentore*, IGP IX, 1, s. 1800-1810.

162. *Projekt – Człowiek* (Przemówienie w ośrodku terapeutycznym dla narkomanów, 21 VI), ORpol. 7(1986) nr 6, s. 1, 4; toż: *La tossicodipendenza è una malattia dello spirito. Per vincerla occorre cambiare la qualità della vita*, IGP IX, 1, s. 1888-1893.

163. *Negocjacje i dialog dla wyeliminowania niesprawiedliwości, która towarzyszy wojnie* (Akredytacja ambasadora Iraku, 27 VI), NP IX, 1, s. 966-967; toż: *Negoziato e dialogo per eliminare le ingiustizie che accompagnano le guerre*, IGP IX, 1, s. 1945-1946.

164. *Przybywam, aby dzielić z wami waszą wiarę, wasze pragnienia, cierpienia i nadzieje* (Przemówienie na lotnisku, Bogota, 1 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 2; toż: *Vengo per condividere la vostra fede, i vostri affanni, le vostre speranze*, IGP IX, 2, s. 11-14.

165. *Macie budować społeczeństwo sprawiedliwe* (Przemówienie podczas spotkania z politykami, przedsiębiorcami i intelektualistami, Bogota, 1 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 4-5; toż: *Contro qualsiasi violenza siate anche voi pionieri del rispetto dei diritti dell'uomo*, IGP IX, 2, s. 28-36.

166. *Handlarze wolnością swych braci* (Cartagena, 6 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 28; toż: *Lottate contro la schiavitù della droga*, IGP IX, 2, s. 195-197.

167. *Pojednanie w sprawiedliwości i przebaczeniu* (Przemówienie podczas spotkania z mieszkańcami Barranquilla, 7 VII), ORpol. 7(1986) nr 7, s. 29-30; toż: *Riconciliazione nazionale nel segno dello giustizia*, IGP IX, 2, s. 198-206.

1987

168. *Iraq – Iran: una soluzione equa al micidiale confronto. Libano: evitare una temibile catena di azioni e reazioni* [Iran-Irak: godziwe rozwiązanie wyniszczającego konfliktu. Liban: potrzeba przewyciężenia okrutnego łańcucha akcji i reakcji] (Apel o pokój, 4 II), IGP X, 1, s. 268-269.

169. *Bez użycia siły* (Przemówienie nt. pokojowego rozwiązania konfliktu między Argentyną a Chile, Montevideo, 31 III), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 13-14; toż: „*Nessuno si scoraggi nella ricerca tenace di vie pacifiche per la soluzione dei conflitti*”, IGP X, 1, s. 903-907.

170. „*Odwagi, Ja jestem, nie bójcie się!*” (Przemówienie podczas spotkania z Episkopatem Chile, 2 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 17-18; toż: *So che il vostro cuore di Pastori soffre per tutto ciò che è di ostacolo alla concordia tra i cileni*, IGP X, 1, s. 947-958.

171. *Biedni nie mogą dłużej czekać* (Przemówienie do Komisji Gospodarczej ONZ dla Ameryki Łacińskiej i Wysp Karaibskich, Santiago, 3 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 23-24; toż: *Costruire un'economia della solidarietà: i poveri non possono più attendere!*, IGP X, 1, s. 1010-1017.

172. *Priorytet wartości etycznych w życiu publicznym* (Przemówienie podczas spotkania z przywódcami politycznymi, Buenos Aires, 6 IV), ORpol. 8(1987) nr 6, s. 17; toż: *Senza il rispetto di norme etiche é impossibile una degna convivenza*, IGP X, 1, s. 1116-1121.

173. *Niezłomny świadek wiary, kardynał Klemens August von Galen* (Homilia podczas Nieszporów, Münster, 1 V), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 25; toż: *Il Cardinale Clemens-August von Galen visse ciò che predicava*, IGP X, 2, s. 1507-1513.

174. *Struktury, odpowiedzialność osobista, solidarność* (Przemówienie podczas spotkania ze światem pracy, Bottrop, 2 V), ORpol. 8(1987) nr 7, s. 27-28; toż: *La domenica va salvaguardata per il bene dei lavoratori, delle famiglie e del livello culturale di tutto il popolo*, IGP X, 2, s. 1528-1536.

175. *Naznaczeni stygmatem straszliwego doświadczenia* (Odwiedziny byłego obozu koncentracyjnego, Majdanek, 9 VI), ORpol. 8(1987) nr 5, s. 10.

176. *Co uczyniłeś ze swoim bezdomnym bratem? Kościół a problem mieszkaniowy* (Dokument Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax” z okazji Międzynarodowego Roku Schronienia dla bezdomnych, 27 XII), ORpol. 9(1988) nr 2, s. 7-10.

177. Encyklika *Sollicitudo rei socialis* (30 XII), Rzym 1987; toż: Lettera Enciclica „*Sollicitudo Rei Socialis*”, IGP X, 3, s. 1547-1664.

1988

178. *Czy nie zapomnieliśmy zbyt pochopnie?* (Przemówienie podczas odwiedzin w obozie w Mauthausen, 24 VI), ORpol. 9(1988) nr 7, s. 23-24; toż: *Cosa mai può tramandare ai posteri il nostro secolo se esistono ancora nel mondo i campi di sterminio?*, IGP XI, 2, s. 2141-2145.

179. „*Nie będą się więcej zaprawiać do wojny*” (Homilia podczas Mszy św., Zimbabwe, 12 IX), ORpol. 9(1988) nr 9, s. 11-12; toż: *L'evangelizzazione sollecita ogni cristiano a testimoniare l'amore di Dio nel mondo*, IGP XI, 3, s. 703-710.

180. Dokument Papieskiej Komisji „Iustitia et Pax” *Kościół wobec rasizmu. W trosce o pogłębienie braterstwa między ludźmi* (3 XI), ORpol. 10(1989) nr 1-2, s. 5-9.

1989

181. *Apel Papieża o ratowanie Libanu* (15 V), ORpol. 10(1989) nr 5-6, s. 1.

182. *List apostolski z okazji pięćdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej* (27 VIII), ORpol. 10(1989) nr 8, s. 3-5; toż: „*Tu m'as mis au tréfonds*”, IGP XII, 2, s. 369-380.

183. List apostolski [...] do wszystkich biskupów Kościoła katolickiego o sytuacji w Libanie *Ancora una volta* (7 IX), ORpol. 10(1989) nr 9, s. 1, 3; toż: Lettera Apostolica „*Ancora una volta*”, IGP XII, 2, s. 467-471.

184. *Troska o uchodźców* (Orędzie na Wielki Post 1990, 8 IX), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 3; toż: *Profughi e rifugiati: il nostro prossimo più vicino*, IGP XII, 2, s. 476-480.

185. *Uroczysta modlitwa o pokój w Libanie* (4 X), ORpol. 10(1989) nr 10-11, s. 19-20; toż: *Il Libano deve vivere libero e nella pace*, IGP XII, 2, s. 750-756.

1990

186. „*Nie*” wszelkiego rodzaju dyskryminacji (Homilia podczas Mszy św., Praia, 26 I), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 25-26; toż: *Il cristianesimo è la forza degli umili che sanno essere semplici*, IGP XIII, 1, s. 192-199.

187. *Orędzie [...] do zwierzchników chrześcijańskich Kościołów w Libanie* (25 V), ORpol. 11(1990) nr 5, s. 12; *Mai più guerra, mai più violenza, mai più sofferenze nel Libano*, IGP XIII, 1, s. 1393-1396.

188. *Troska o uchodźców* (Orędzie na Wielki Post 1990, 8 IX), ORpol. 11(1990) nr 1, s. 3; toż: *Quel che fate a Lui, lo fate a Me*, IGP XIII, 2, s. 588-590.

189. *Apel w sprawie Rwandy* (7 X), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 11; toż: „*Il Rwanda ritrovi al più presto la pace nella giustizia*”, IGP XIII, 2, s. 826.

190. *Apel w sprawie Rwandy* (28 XI), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 11; toż: *Appello per la pace in Liberia e in Rwanda*, IGP XIII, 2, s. 1326-1327.

191. *Obrona najsłabszych* (Homilia podczas „Te Deum” w kościele „Il Gesù”, 31 XII), ORpol. 11(1990) nr 12, s. 24, 26; toż: *Non sono i beni materiali che fanno difetto alla città. Insufficiente è l'attenzione posta*, IGP XIII, 2, s. 1752-1755.

1991

192. Jan Paweł II o kryzysie w Zatoce Perskiej (20 I – 27 II), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 8-10.

193. „*Nie zabijaj*”: *przeciwko uzurpacji Bożej władzy nad życiem i śmiercią* (Homilia podczas Mszy św., Radom, 4 VI), ORpol. 12(1991) nr 5, s. 34-36; toż: *Alle vittime della crudeltà umana nel nostro secolo si aggiunge il grande cimitero dei non-nati e degli indifesi*, IGP XIV, 1, s. 1467-1472.

194. *Rasizm we wszelkich postaciach jest grzechem przeciw Bogu i ludzkości* (Przemówienie podczas spotkania ze wspólnotą żydowską, Budapeszt, 18 VIII), ORpol. 12(1991) nr 9-10, s. 19-20; toż: *Occorre educare le coscienze a considerare antisemitismo e razzismo come peccati contro Dio e contro l'umanità*, IGP XIV, 2, s. 347-351.

195. *Maryja Pocieszycielką ofiar przemocy* (Homilia podczas Mszy św., Vitoria, 19 X), ORpol. 12(1991) nr 11, s. 25-27; toż: *Riconosciamo in Maria la consolatrice di quanti soffrono per ogni forma di violenza*, IGP XIV, 2, s. 932-937.

196. *Trzeba położyć kres wojnie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 17 XI), ORpol. 12(1991) nr 12, s. 47-48; toż: *Coraggiosa coerenza e generosa disponibilità verso i fratelli*, IGP XIV, 2, s. 1175-1185.

1992

197. *Zagrożenie dla całego społeczeństwa* (Przemówienie do członków Komitetu Religijnego Przymierza przeciw Pornografii, 30 I), ORpol. 13(1992) nr 7, s. 31-32; toż: *La pornografia costituisce una minaccia per l'intera società*, IGP XV, 1, s. 192-194.

198. *Krzyk wieków i pokoleń* (Przemówienie podczas wizyty w Domu Niewolników, Gorée, 22 II), ORpol. 13(1992) nr 5, s. 15-16; toż: „*Sono venuto a rendere omaggio a tutte le vittime sconosciute*”, IGP XV, 1, s. 390.

199. „*W tych dramatycznych chwilach jestem całym sercem przy was*” (Przesłanie do biskupów Bośni i Hercegowiny, 12 XI), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 34; toż: *Rispetto per i valori sacri della persona umana*, IGP XV, 2, s. 537-540.

1993

200. *Narzędziom zniszczenia i śmierci przeciwstawiamy nasze wołanie do Boga* (Przemówienie podczas modlitwy o pokój, Asyż, 9 I), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 7-8; toż: „*Alle guerre e ai conflitti vogliamo contrapporre la nostra concordia*”, IGP XVI, 1, s. 32-35.

201. *Wojna i ubóstwo: dwie plagi nękające ludzkość* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 16 I), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 40-44; toż: *La guerra d'aggressione è indegna dell'uomo*, IGP XVI, 1, s. 115-128.

202. Orędzie Jana Pawła II do Sekretarza Generalnego ONZ w obronie ludności Bośni i Hercegowiny wystawionej na śmiertelne szaleństwo wojny (1 III), ORpol. 14(1993) nr 5-6, s. 4-5; toż: „*Avere il coraggio della pace*”, IGP XVI, 1, s. 563-565.

203. *Nie ulegajcie zniechęceniu, uchwycicie się nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z więźniami, 10 V), ORpol. 14(1993) nr 7, s. 20-21; toż: *Non cedete mai alla*

tentazione dello scoraggiamento, aggrappatevi alla vita e alla speranza. La Chiesa é ac-canto a voi, IGP XVI, 1, s. 1178-1181.

204. *Modlitwa o pokój na Bałkanach* (31 V), ORpol. 14(1993) nr 8-9, s. 39; toż: *Al termine del mese mariano torniamo alla preghiera di Assisi per la pace nei Balcani*, IGP XVI, 1, s. 1384-1386.

205. *Il crollo dei muri tra Est e Ovest ha reso più evidenti le scandalose barriere di povertà, violenza e oppressione che dividono l'umanità* [Upadek murów pomiędzy Wschodem a Zachodem ukazał skandaliczne bariery biedy, przemocy i prześladowań, które dzielą ludzkość] (Przemówienie podczas akredytacji nowego Ambasadora USA, 2 IX), IGP XVI, 2, s. 596-599.

1994

206. *Wolajmy do Chrystusa o pokój* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 I), ORpol. 15(1994) nr 3, s. 49; toż: *La preghiera abbatte i „muri” nel cuore dell'uomo e colma i fossati dell'odio, della diffidenza, del rancore*, IGP XVII, 1, s. 179-181.

207. *Na kolanach prosimy o zakończenie wojny* (Przemówienie do uczestników manifestacji „Solidarność z Sarajewem”, 19 II), ORpol. 15(1994) nr 4, s. 24-25; toż: *In ginocchio e forti solo della nostra supplica chiedamo ai responsabili politici e militari di porre termine a questa immane carneficina*, IGP XVII, 1, s. 528-530.

208. *Aby zapobiec odradzaniu się zła* (Przemówienie do przedstawicieli społeczności żydowskich, 7 IV), ORpol. 15(1994) nr 8, s. 20-21; toż: *L'umanità non può permettere che si ripetano gli orribili crimini causati dall'antisemitismo e dall'odio razziale*, IGP XVII, 1, s. 892-894.

209. *Przesłanie Ojca Świętego do Kościoła i Narodu ruandyjskiego*, 9 VI), ORpol. 15(1994) nr 8, s. 14-15; toż: *I Pastori e i tanti fratelli uccisi trovino quella pace che é stata loro negata nell'amata terra rwandese*, IGP XVII, 1, s. 1156-1157.

210. *Telegram papieski w 50. rocznicę zagłady Romów* (25 VII), ORpol. 15(1994) nr 9-10, s. 51-52.

211. *Do prezydenta Republiki Bośni i Hercegowiny* (Przemówienie, które Ojciec Święty miał wygłosić w Sarajewie, 8 IX), ORpol. 15(1994) nr 11, s. 13-14; toż: *Al Presidente della Presidenza della Repubblica di Bosnia ed Erzegovina*, IGP XVII, 2, s. 255-259.

1995

212. *Stolica Apostolska jest głosem, na który czeka ludzkie sumienie* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 9 I), ORpol. 16(1995) nr 3, s. 50-53; toż: *La Santa Sede é la voce che la coscienza umana attende*, IGP XVIII, 1, s. 59-66.

213. *Encyklika [...] Evangelium vitae* (25 III), ORpol. 16(1995) nr 4, s. 4-50; toż: „*Evangelium Vitae*”, IGP XVIII, 1, s. 605-840.

214. *Przesłanie Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji 50. rocznicy zakończenia w Europie drugiej wojny światowej* (21 IV), ORpol. 16(1995) nr 7, s. 4-11; toż: *Messaggio in occasione del 50. anniversario della fine in Europa della seconda guerra mondiale*, IGP XVIII, 1, s. 1236-1250.

215. *Ewangelizacja wśród Cyganów* (Przemówienie do uczestników IV Międzynarodowego Kongresu Duszpasterstwa Cyganów, 8 VI), ORpol. 17(1996) nr 1, s. 34-35; toż: *La nuova evangelizzazione del popolo zingaro non deve perdere la memoria di una storia segnata da tragedie*, IGP XVIII, 1, s. 1688-1691.

216. *Apel o pomoc dla Bośni i Hercegowiny* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 18 VI), ORpol. 16(1995) nr 8-9, s. 59; toż: *Terre devastate dalla folia degli uomini invocano impegni lucidi, coraggiosi e concreti*, IGP XVIII, 1, s. 1779.

217. *Nie wolno łamać ani ignorować praw migranta* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta 1996 r., 25 VII), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 8-10; toż: „*Nella Chiesa nessuno è straniero e la Chiesa non è straniera a nessun uomo e in nessun luogo*”, IGP XVIII, 2, s. 130-134.

218. *Jan Paweł II w obronie pokoju* (5 VII, 9 VII, 23 VII, 2 VIII, 5 VIII, 6 VIII, 9 VIII, 13 VIII, 27 VIII, 30 VIII), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 44-47.

219. *Zapewnijmy dzieciom przyszłość w pokoju* (Orędzie [...] na XXIX Światowy Dzień Pokoju, 8 XII), ORpol. 17(1996) nr 1, s. 4-7; toż: „*Diamo ai bambini un futuro di pace!*”, IGP XVIII, 2, s. 1331-1339.

1996

220. *Światła i cienie współczesnego świata* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), 17(1996) nr 3, s. 25-28; toż: *Ciascun popolo deve essere disposto ad accogliere l'identità del suo vicino*, IGP XIX, 1, s. 58-66.

221. *Miłość zwyciężyła nienawiść* (Orędzie Wielkanocne „Urbi et Orbi”, 7 IV), ORpol. 17(1996) nr 5, s. 44-45; toż: *Una preghiera sublime ed una concreta invocazione di riscatto*, IGP XIX, 1, s. 938-949.

222. *Pamięć i przebaczenie* (Audycja dla rodzin katyńskich, 13 IV), ORpol. 17(1996) nr 6, s. 43-44.

223. *Wiara chrześcijańska duszą Europy* (Homilia podczas Mszy św., Paderborn, 22 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 9-11; toż: *Da Paderborn un grido alla Chiesa in Germania: „Non fatevi gettare nello scoraggiamento! Siate uniti nella speranza”*, IGP XIX, 1, s. 1552-1560.

224. *Ochrona nieletnich* (Przesłanie do prawników katolickich we Włoszech, 6 XII), ORpol. 18(1997) nr 3, s. 9-10; toż: *La difesa dei bambini, sfruttati nel mondo più turpe e brutale, è un dovere fondamentale di giustizia che non si può ignorare*, IGP XIX, 2, s. 902-906.

225. *Przebac a zaznasz pokoju* (Orędzie na XXX Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 1997, 8 XII), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 4-8; toż: „*Offri il perdono, ricevi la pace*”, IGP XIX, 2, s. 928-939.

1997

226. *Kościół, który wyszedł z katakumb* (Przemówienie do członków Konferencji Episkopatu Białorusi, 7 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 38-40; toż: *La Chiesa cattolica in Belarus, segno di speranza per quanti spendono le loro energie in vista di un avvenire migliore di pace e di riconciliazione*, IGP XX, 1, s. 603-614.

227. *Nigdy więcej wojny!* (Przemówienie na lotnisku w Sarajewie, 12 IV), ORpol. 18(1998) nr 6, s. 7-8; toż: „*Mai più la guerra, mai più l'odio e l'intolleranza!*”, IGP XX, 1, s. 660-662.

228. *Trzeba odbudować zranione i rozbite społeczeństwo* (Przemówienie do biskupów Bośni i Hercegowiny, 13 IV), ORpol. 18(1997) nr 6, s. 15-16; toż: *Siamo con voi e saremo sempre con voi nel sostenere i vostri sforzi per riedificare la comunità cristiana*, IGP XX, 1, s. 683-687.

229. *Kościół jest z wami* (Przesłanie do więźniów, 30 IX), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 16; toż: *Il progetto di salvezza riguarda tutti. Nessuno deve sentirsi escluso*, IGP XX, 2, s. 437-438.

230. *Wierzący w Boga budowniczymi pokoju* (Przesłanie do uczestników XI Międzynarodowego Spotkania „Ludzie i religie”, 1 X), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 6-7; toż: *Le Religioni levino alta la voce contro le guerre e affrontino coraggiosamente i rischi che da esse derivano*, IGP XX, 2, s. 470-473.

231. *Walka z narkomanią sprawą wszystkich ludzi* (Przemówienie do uczestników kongresu nt. narkomanii, 11 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 24-25; toż: *La lotta contro il flagello della tossicomania è dovere di ciascuno, secondo le proprie responsabilità*, IGP XX, 2, s. 531-535.

232. *Kościół potępia teorie rasistowskie* (Przemówienie do uczestników sympozjum na temat korzeni antyjudajizmu, 31 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 30-31; toż: *La Chiesa condanna con fermezza tutte le forme di genocidio e le teorie razziste che le ispirano o pretendono di giustificare*, IGP XX, 2, s. 723-726.

1998

233. *Wierność niepisanemu prawu sumienia* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 10 I), ORpol. 19(1998) nr 4, s. 31-33; toż: *La fedeltà alla legge non scritta della coscienza umana è oggi sfidata da „un nuovo linguaggio”, espressione di ideologie o di gruppi di pressione*, IGP XXI, 1, s. 83-91.

234. *Poszanowanie praw człowieka drogą do rozwoju i postępu* (Przemówienie na lotnisku, Abudża, 21 III), ORpol. 19(1998) nr 5-6, s. 10-11; toż: *Beati agli occhi di Dio tutti coloro che operano per la riconciliazione, lo sviluppo e il progresso dell’Africa*, IGP XXI, 1, s. 593-595.

235. *Wspomnienie zakonnic zamordowanej w Ruandzie* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 2 VIII), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 55; toż: *Il paterno dolore si fa preghiera per suor Valens Mukanoheli, assassinata in Ruanda*, IGP XXI, 2, s. 110.

236. *Wezwanie do modlitwy za ofiary przemocy i klęsk żywiołowych* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 9 VIII), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 55-56; toż: „*Dio chiederà conto*” della responsabilità di quanti hanno nelle loro mani il destino dei concittadini, IGP XXI, 2, s. 132.

1999

237. *Nie dajcie się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwyciężajcie* (Przemówienie podczas spotkania czterech pokoleń, Meksyk, 25 I), ORpol. 20(1999) nr 4, s. 27-29; toż:

„America, terra di Cristo e di Maria!, tu hai un ruolo importante nella costruzione del mondo nuovo” IGP XXII, 1, s. 240-247.

238. *Apel o pokój w Indonezji* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 14 III), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 52; toż: *Ritrovare i sentieri della concordia*, IGP XXII, 1, s. 549.

239. *Jan Paweł II w obronie pokoju na Bałkanach* (21 III, 28 III, 29 III, 29 III, 30 III, 2 IV, 4 IV, 5 IV, 11 IV, 19 IV), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 29-31.

240. *Jan Paweł II w obronie pokoju na Bałkanach* (11 IV, 23 IV, 2 V, 5 V, 9 V, 16 V, 19 V, 20 V, 22 V), ORpol. 20(1999) nr 7, s. 42-44.

241. *Po zamachu bombowym w Irlandii* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 16 VIII), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 52; toż: *Deplorazione per il grave attentato compiuto nell'Irlanda del Nord*, IGP XXII, 2, s. 147.

242. *Apel o zaniechanie walk w Kongo* (Podczas modlitwy „Anioł Pański”, 16 VIII), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 53; toż: *Il negoziato resta la via umana, ragionevole e ancora possibile per risparmiare nuovi lutti nella Repubblica Democratica del Congo*, IGP XXII, 2, s. 171.

243. *Jan Paweł II w obronie pokoju w Timorze Wschodnim* (25 VIII, 9 IX, 29 IX), ORpol. 20(1999) nr 11, s. 20-22.

244. *Oreędzie Jana Pawła II na Światowy Dzień Pokoju* (8 XII), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 4-9; toż: „*Pace in terra agli uomini, che Dio ama!*”, IGP XXII, 2, s. 1099-1112.

2000

245. *Budujmy nową przyszłość* (Przemówienie podczas wizyty w „Yad Vashem”, Jerozolima, 23 III), ORpol. 21(2000) nr 5, s. 27-28; toż: *Mai più sentimenti antiebraici fra i cristiani. Mai più sentimenti anticristiani fra gli ebrei*, IGP XXIII, 1, s. 437-439.

246. List Papieża Jana Pawła II *Do przewodniczącego Konferencji Episkopatu Etiopii i Erytrei* (23 V), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 11; toż: *L'Etiopia e l'Eritrea hanno diritto alla pace e alla solidarietà*, IGP XXIII, 1, s. 930-931.

247. List Papieża Jana Pawła II *Do maronickiego Patriarchy Antiochii w Libanie* (24 V), ORpol. 21(2000) nr 9, s. 11; toż: *Nel Libano meridionale siano risparmiate nuove stragi*, IGP XXIII, 1, s. 942.

248. *Bądźcie ludźmi pokoju i sprawiedliwości* (Przemówienie z okazji jubileuszu Wojska i Policji, 19 XI), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 34-36; toż: *Coraggiosi costruttori della giustizia e della pace*, IGP XXIII, 2, s. 912-916.

2001

249. *Nie przemoc, ale braterstwo* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 12 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 28-29; toż: *Una catena di mani disarmate per costruire un futuro immediato di fraternità*, IGP XXIV, 2, s. 154-157.

250. *Rasizm zniewagą Boga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 30-31; toż: *Ogni retta coscienza non può non condannare decisamente il razzismo, peccato che costituisce grave offesa contro Dio*, IGP XXIV, 2, s. 194-195.

251. *Nienawiść, fanatyzm i terroryzm znieważają imię Boga* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, sztuki i nauki, 24 IX), ORpol. 22(2001) nr 11-12, s. 24-25; toż: *L'odio, il fanatismo e il terrorismo profanano il nome di Dio e sfigurano l'autentica immagine dell'uomo*, IGP XXIV, 2, s. 427-435.

252. *Nie ma pokoju bez sprawiedliwości, nie ma sprawiedliwości bez przebaczenia* (Orędzie [...] na XXXV Światowy Dzień Pokoju, 8 XII), ORpol. 23(2002) nr 2, s. 4-7; toż: *Essere ogni giorno santi e missionari*, IGP XXIV, 2, s. 1077-1080.

2002

253. *Apele Papieża Jana Pawła II o zgodę i pojednanie* (10 I, 3 III, 13 III, 31 III, 1 IV, 8 IV), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 42-43.

254. *Przeciw przejawom rasizmu, ksenofobii i skrajnego nacjonalizmu* (Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy, 24 X), ORpol. 24(2003) nr 3, s. 4-5; toż: „*Per un impegno a vincere ogni razzismo, xenofobia e nazionalismo esasperato*”, IGP XXV, 2, s. 606-609.

2003

255. *Nigdy więcej wojny* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 III), ORpol. 24(2003) nr 5, s. 50; toż: „*Ai Paesi membri delle Nazioni Unite ricordo i ben noti principi della Carta dell'ONU*”, IGP XXVI, 1, s. 344-346.

2004

256. *W trosce o lepszą przyszłość rodziny ludzkiej* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 12 I), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 22-24; toż: *Un sguardo sul mondo alla luce di quattro convinzioni*, IGP XXVII, 1, s. 48-53.

257. *Jeszcze raz potępiam terroryzm wojny* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 14 III), ORpol. 25(2004) nr 6, s. 36; toż: *Guardare avanti con fiducia*, IGP XXVII, 1, s. 329-331.

258. *Trzeba z odwagą globalizować solidarność i pokój* (Przesłanie z okazji XVIII Międzynarodowego Spotkania „Ludzie i religie”, 3 IX), ORpol. 26(2005) nr 1, s. 12-13; toż: „*C'è bisogno del coraggio di globalizzare la solidarietà e la pace. La guerra è sempre una sconfitta della ragione e dell'umanità*”, IGP XXVII, 2, s. 190-194.

2005

259. *Nawet w otchłani cierpienia może zwyciężać miłość* (Przesłanie z okazji 60. rocznicy wyzwolenia obozu w Oświęcimiu-Brzezince, 15 I), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 10-11; toż: „*Davanti alla tragedia della Shoà a nessuno è lecito passare oltre*”, IGP XXVIII, 1, s. 51-54.

BENEDYKT XVI

2005

1. *W obronie godności człowieka* (Przemówienie z okazji wręczenia Oświęcimskiej Nagrody Praw Człowieka, 16 X), ORpol. 27(2006) nr 2, s. 47; toż: *Un forte apello per il diritti e la dignità dell'uomo si leva da una città che ha vissuto il terrore e il dolore di milioni di vittime innocenti dell'odio*, IB I, s. 673-674.

2006

2. *Na drodze do uroczystości paschalnych* (Homilia podczas Mszy św. w Środę Popielcową, 1 III), ORpol. 27(2006) nr 4, s. 18-19; toż: *„Incamminiamoci verso la Pasqua”*, IB II, 1, s. 260-263.

3. *Przybyć tu musiałem* (Przemówienie w byłym obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau, 28 V), ORpol. 27(2006) nr 6-7, s. 39-41; toż: *„Dovevo venire”*, IB II, 1, s. 724-729.

4. *Apel o pokój na Bliskim Wschodzie* (2 VII), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 9.

5. *Apele Ojca Świętego o pokój na Bliskim Wschodzie* (29 VI, 16 VII, 2 VIII, 5 VIII, 6 VIII, 9 VIII, 13 VIII, 15 VIII), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 25.

6. *Trzeba odrzucić przemoc i podjąć dialog* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 VII), ORpol. 27(2006) nr 9-10, s. 28-29; toż: *Cessi il fuoco. Subito*, IB II, 2, s. 66-67.

2007

7. *Jesteście młodym obliczem Kościoła i ludzi* (Przemówienie do młodzieży, São Paulo, 10 V), ORpol. 28(2007) nr 7-8, s. 18-21; toż: *„Voi siete i giovani della Chiesa. Vi invio verso la grande missione di evangelizzare i ragazzi e le ragazze del mondo”*, IB III, 1, s. 806-815.

8. *Apel w sprawie zakładników koreańskich w Afganistanie* (29 VII), ORpol. 28(2007) nr 9, s. 57.

9. *Apel o uwolnienie księży porwanych w Iraku* (14 X), ORpol. 28(2007) nr 12, s. 41.

10. *Maryja przypomina nam, że bez Boga nigdy nie pokonamy nienawiści i przemocy* (Rozważanie na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 29(2008) nr 2, s. 38-39; toż: *Senza Dio gli uomini non possono sconfiggere l'odio e costruire la pace*, IB III, 2, s. 791-793.

2008

11. *Apel w sprawie Libanu* (7 II), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 48-49.

12. *Apel w sprawie konfliktu izraelsko-palestyńskiego; Apel o uwolnienie arcybiskupa porwanego w Iraku* (2 III), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 50.

13. *Apel o pokój w Ziemi Świętej* (9 III), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 52.
14. *Apel o pokój w Iraku* (16 III), ORpol. 29(2008) nr 4, s. 19.
15. *Apel w sprawie Somalii, Darfuru i Burundii* (27 IV), ORpol. 29(2008) nr 6, s. 58.
16. *Apel w sprawie Libanu* (11 V), ORpol. 29(2008) nr 6, s. 59.

2009

17. *Wiara i rozum odrzucają przemoc i totalitaryzm* (Przemówienie do wspólnoty muzułmańskiej, 19 III), ORpol. 30(2009) nr 5, s. 29-30; toż: *Religione e ragione alleate nel rifiuto di ogni violenza e totalitarismo*, IB V, 1, s. 430-432.

18. *Potrzeba odwagi, by poskromić żądzę odwetu* (Przemówienie w obozie dla uchodźców, Betlejem, 13 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 37-38; toż: *Un onesto dialogo per il diritto a una sovrana patria palestinese*, IB V, 1, s. 812-814.

19. *Nigdy więcej wojny i terroryzmu!* (Przemówienie na lotnisku, Tel Aviv, 15 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 46-47; toż: *Mai più spargimenti di sangue. Mai più terrorismo e guerra*, IB V, 1, s. 847-849.

20. *Nigdy więcej wojny, przemocy i niesprawiedliwości w Ziemi Świętej* (Przemówienie do uczestników sesji ROACO, 25 VI), ORpol. 30(2009) nr 10, s. 16-17; toż: *Mai più guerra, violenza e ingiustizia in Terra Santa*, IB V, 1, s. 1068-1070.

21. *Nigdy więcej masowej zagłady ludzkich istnień* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 X), ORpol. 31(2010) nr 1, s. 18; toż: *Mai più distruzioni di massa di vite umane*, IB V, 2, s. 371-374.

22. *Sprawiedliwość społeczna i ewangelizacja* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Rady „Cor Unum”, 13 XI), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 26-27; toż: *La forza dell'annuncio cristiano per i diritti umani e la giustizia*, IB V, 2, s. 539-541.

2010

23. *Zatrzymajcie się i odrzućcie przemoc!* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 I), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 17-18; toż: „*Fermatevi, riflettete e abbandonate la via della violenza*”, IB VI, 1, s. 6-11.

24. *Otoczajcie opieką ofiary nadużyć popełnionych w Kościele i bądźcie solidarni z kapłanami* (Homilia podczas Mszy św., Londyn, 18 IX), ORpol. 31(2010) nr 11, s. 31-33; toż: *Dal dolore e dalla vergogna alla purificazione della Chiesa*, IB VI, 2, s. 245-249.

2011

25. *Prawo do wolności religijnej jest ściśle związane z godnością każdego człowieka* (Przesłanie z okazji 17. sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych, 29 IV), ORpol. 32(2011) nr 7, s. 19-20; toż: *La libertà di religione diritto umano fondamentale*, IB VII, 1, s. 539-541.

2012

26. *Apel o pokój w Syrii* (12 II), ORpol. 33(2012) nr 4, s. 53.
27. *Przemoc nigdy nie służy ludzkości* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 III), ORpol. 33(2012) nr 5, s. 57.
28. *Niech Bóg sprawi, że ucichnie zgiełk oręża i ustanie wszelka przemoc* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 16 IX), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 20-21.

FRANCISZEK

2013

1. *Nikomu nie wolno zabijać w imię Boga* (Homilia w Domu św. Marty, 22 V), ORpol. 33(2013) nr 7, s. 41-42.
2. *Wiara i przemoc są nie do pogodzenia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 18 VIII), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 55.
3. *List Papieża Franciszka do Władimira Putina* (4 IX), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 6.
4. *Niech umilknie zgiełk oręża!* (Homilia podczas czuwania na placu św. Piotra, 7 IX), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 7-8.
5. *Módlmy się o pokój w Syrii i na Bliskim Wschodzie* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 29 IX), ORpol. 34(2013) nr 11, s. 37-38.
6. *Nie sposób myśleć o Bliskim Wschodzie bez chrześcijan* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Kongregacji dla Kościołów Wschodnich, 21 XI), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 27-28.
7. *Jakże piękny będzie dzień, w którym z mieczy powstaną lemieszce* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 XII), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 54-55.
8. *Braterstwo podstawą i drogą do pokoju* (Orędzie Ojca Świętego Franciszka na Światowy Dzień Pokoju, 8 XII), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 4-10.
9. *Droga do pokoju na Bliskim Wschodzie* (Msza święta z koptyjskim patriarchą Aleksandrem, 9 XII), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 16.

2014

10. *Główną drogą pokoju jest dialog* (Przemówienie do korpusu dyplomatycznego, 13 I), ORpol. 35(2014) nr 2, s. 15-19.